Názov projektu: Sanácia environmentálnej záťaže na lokalite RS (1980) Rimavská Sobota – areál po SA – priemyselný park (SK/EZ/RS/1980) – druhá fáza

Žiadateľ: Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky

Operačný program: Program Slovensko

Priorita: 2P2 Životné prostredie

Špecifický cieľ: RSO2.7 Posilnenie ochrany a zachovania prírody, biodiverzity a zelenej infraštruktúry, a to aj v mestských oblastiach, a zníženie všetkých foriem znečistenia (KF)

Výzva: PSK-MZP-011-2024-FA-KF – Sanácia environmentálnych záťaží – druhá fáza

Kód ITMS: 401202FFS2

Trvanie projektu: 1/2024 – 3/2026

Celkové výdavky projektu: 6 117 256,04 €

Financovanie zo strany EÚ: 5 199 667,63 €

Stručný popis projektu:

Cieľom projektu je zabezpečenie sanácie environmentálnej záťaže na lokalite RS (1980) Rimavská Sobota – areál po SA – priemyselný park (SK/EZ/RS/1980), ktorá predstavuje vysoké riziko pre ľudské zdravie a životné prostredie. Projekt je rozdelený na dve fázy. Prvá fáza bola ukončená v 12/2023 a kontinuálne pokračuje v druhej fáze.

Prvá fáza sanácie zahŕňala:

- Vypracovanie projektu geologickej úlohy,
- Sled, riadenie a koordináciu,
- Vyriešenie stretov záujmov, vstupy a vytýčenie inžinierskych sietí
- Realizáciu technických prác a terénnych meraní
- Odbery vzoriek zemín, povrchových a podzemných vôd a nadväzujúce laboratórne práce
- Realizáciu prípravných prác pre sanáciu (zriadenie a realizáciu staveniska, prípravu plochy na odťažbu znečistených zemín, príprava a zriadenie plôch na uloženie nekontaminovanej zeminy, inštalácia sanačných technológií in situ)
- Zahájenie a pokračovanie sanačných prác ex situ aj in situ

Druhá fáza sanácie zahŕňa:

- Sled, riadenie a koordináciu,

- Pokračovanie sanácie zemín a sanácie podzemných vôd
- Terénne merania
- Odbery vzoriek zemín, povrchových a podzemných vôd a nadväzujúce laboratórne práce
- Asanáciu objektov
- Likvidáciu pracoviska a rekultiváciu územia
- Vypracovanie záverečnej správy s posanačnou analýzou rizika

Cieľom odborného geologického dohľadu prvej a druhej fázy je najmä:

- Kontrola plnenia rozsahu a kvality sanačných prác stanovených schváleným projektom geologickej úlohy
- Kontrola efektivity vynakladaných prostriedkov vo vzťahu k požadovaným výstupom projektu
- Overenie a kontrola dokladovaných údajov (výsledky aktualizovanej analýzy rizika znečisteného územia, overenie výpočtov a modelov, kubatúry, analytických výsledkov, hydraulických parametrov, terénnych prác, sanačnej technológie a pod.)
- Overenie dosiahnutia sanačných limitov

Popis východiskovej situácie:

Environmentálne záťaže predstavujú dlhodobý závažný environmentálny problém Slovenskej republiky. V minulosti vznikali najmä pri neodbornej manipulácii s nebezpečnými látkami, ktoré sa priamo alebo nepriamo dostávali do jednotlivých zložiek životného prostredia a dlhodobo ich kontaminovali. Pôvodcovia znečistenia neboli legislatívne nútení podnikať opatrenia na jeho odstraňovanie, prípadne minimalizáciu jeho negatívnych účinkov na životné prostredie a zdravie ľudí, v dôsledku čoho existuje dnes na našom území množstvo potvrdených environmentálnych záťaží.

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky bolo Uznesením vlády Slovenskej republiky č. 124/2019 z 27. marca 2019 určené ako príslušné ministerstvo na úseku environmentálnej záťaže podľa § 5 ods. 7 zákona č. 409/2011 Z. z.

Environmentálnu záťaž predstavuje areál kasární, kde v rokoch 1968 – 1991 pôsobila Sovietska armáda. Armáda využívala areál na ubytovanie, stravovanie, skladovanie materiálu, PHM, mazadiel a garážovanie techniky. Areál je rozdelený na dve environmentálne záťaže. Predmetom projektu je sanácia EZ RS (1980)Rimavská Sobota – areál po SA – priemyselný park (SK/EZ/RS/1980). V roku 2015 bol na lokalite realizovaný podrobný geologický prieskum životného prostredia zameraný na aktualizáciu stavu znečistenia. Zistilo sa, že v areáli pretrváva znečistenie po alifatických uhľovodíkoch a kontaminácia podzemnej vody ropnými látkami. Realizáciou projektu budú odstránené, resp. znížené koncentrácie znečistenia v riešenom území na prijateľnú úroveň. V prvej fáze projektu realizovanej v OP 2014-2020 bol vypracovaný projekt geologickej úlohy, prebehli prípravné práce na sanáciu, ktoré zahŕňali prípravu staveniska, vrtné práce, inštaláciu sanačných technológií, zriadenie dočasných plôch na uloženie čistej zeminy. Začala prebiehať sanácia podzemných vôd a sanácia zemín ex situ. Zároveň boli kontinuálne odoberané vzorky zemín a vôd, ktoré boli následne analyzované v akreditovanom laboratóriu, prebiehali terénne merania vôd a režimové merania. Počas celej realizácie prác bol vykonávaný sled a riadenie úlohy. Práce boli kontrolované odborným geologickým dohľadom v súlade s geologickým zákonom. Odborný geologický dohľad (ďalej OGD) odoberal kontrolné vzorky na lokalite, ktoré následne analyzoval v akreditovanom laboratóriu, vykonával kontrolné dni a vykonával kontrolu rozsahu, účelu a efektivity vynaložených prostriedkov. Získané výsledky boli vyhodnotené kvartálnou priebežnou správou. V druhej fáze projektu bude pokračovať sanácia podzemných vôd čerpaním, sorpciou, oxidáciou, airspargingom, biospargingom a odťažba znečistených zemín a jej sanácia na

dekontaminačnej ploche. Budú ďalej odoberané kontrolné vzorky vôd a zemín, ktoré budú následne analyzované v laboratóriu. Po ukončení fázy sanácie bude realizovaná konečná úprava lokality a terénu. Geologická úloha bude vyhodnotená záverečnou správou geologickej úlohy s posanačnou analýzou rizika. Počas riešenia úlohy bude prebiehať sled, riadenia a koordinácia. Tak ako v prvej fáze, aj v druhej budú práce kontrolované odborným geologickým dohľadom. OGD bude naďalej vykonávať kontrolné dni, odoberať kontrolné vzorky, vykonávať kontrolu rozsahu, účelu a efektivity vynaložených prostriedkov. Výsledky budú vyhodnocované v priebežných kvartálnych správach. Na konci projektu bude úloha vyhodnotená v záverečnej správe z odborného geologického dohľadu. Počas celého projektu vykonáva objednávateľ (MŽP SR) odborný dohľad zrealizovaných prác a projekt koordinuje a riadi.

Ciele projektu sú definované v plnom súlade so strategickými plánovacími dokumentmi pre systematické odstraňovanie environmentálnych záťaží „Štátny program sanácie environmentálnych záťaží SR (2016 - 2021)" a „Vodný plán Slovenska“. Zároveň je v súlade aj so Štátnym program sanácie environmentálnych záťaží SR (2022 - 2027).

Situácia po realizácií projektu a udržateľnosť projektu:

Realizáciou sanačných prác sa zabezpečí odstránenie, resp. zníženie koncentrácie znečisťujúcich látok v podzemných vodách a v horninovom prostredí s ohľadom na budúce využitie územia. Realizácia sanačných prác neohrozí stav životného prostredia. Pri ich realizácií bude kladený dôraz na ich kvalitu, komplexnosť a finančnú efektívnosť prác vo vzťahu k definovaným cieľom projektu. Po ukončení projektu sa zlepší kvalita života dotknutého obyvateľstva, stav jednotlivých zložiek ŽP, hlavne podzemnej vody, pôdy a horninového prostredia. Pozitívny vplyv bude mať realizácia projektu aj na okolité ekosystémy a biodiverzitu. V oblastiach s odstránenou kontamináciou sa zvýši atraktivita regiónu. MŽP SR, resp. podriadená organizácia zabezpečí systematické monitorovanie faktorov životného prostredia po ukončení sanácie v rámci udržateľnosti projektu. Posanačným monitorovaním budú sledované sanované zložky životného prostredia, ktoré slúžia na kontrolu dosiahnutia cieľových hodnôt sanácie a hodnotenie vývoja zvyškového znečistenia v sanovanom území. V rámci priebehu monitorovania budú rozsahy stanovovaných chemických ukazovateľov, frekvencia odberov a počty vzoriek a typ matríc upravované na základe vývoja aktuálnej situácie a zisteného stupňa znečistenia v súlade s odbornými princípmi geologických, geochemických a vzorkovacích prác, pri dodržaní súvisiacich metodík a postupov. Realizáciou projektu budú dosiahnuté stanovené merateľné ukazovatele, a to merateľný ukazovateľ PO017 Počet sanovaných environmentálnych záťaží v počte 1 a merateľný ukazovateľ PO060 Plocha podporovanej rekultivovanej pôdy vo výmere 11,8572 hektárov. V rámci udržateľnosti projektu bude dosiahnutý merateľný ukazovateľ PR066 Plocha podporenej rekultivovanej pôdy, ktorou sa prispelo k zlepšeniu stavu životného prostredia a kvality života v hodnote 11,8572 hektárov. Výstupmi projektu bude sanovaná lokalita, monitorovací systém lokality, záverečná správa zo sanácie environmentálnej záťaže s posanačnou analýzou rizika a aktualizovaný registračný list environmentálnej záťaže. Monitorovací systém lokality bude po ukončení realizácie projektu využívaný na posanačné monitorovanie lokality. Záverečná správa zo sanácie bude zverejnená v archíve Geofondu a informácie obsiahnuté v aktualizovanom registračnom liste budú slúžiť na aktualizáciu údajov o záťaži v Informačnom systéme environmentálnych záťaží. Sanačné práce budú realizované v súlade so zákonom č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach v znení neskorších predpisov a jeho vykonávacím predpisom –vyhláškou MŽP SR č. 51/2008 Z. z., ktorou sa vykonáva geologický zákon v znení neskorších predpisov a podľa smernice MŽP SR č. 2/2000 o zásadách spracovania a odovzdávania úloh a projektov v geografickom informačnom systéme (GIS). Analýza rizika znečisteného územia bude vypracovaná v súlade s vyhláškou MŽP SR č. 51/2008 Z. z., ktorou sa

vykonáva geologický zákon v znení neskorších predpisov a smernicou MŽP SR č.1/2015-7 na vypracovanie analýzy rizika znečisteného územia.